

DEN POSITIVISTISKE

BUDBÄRAREN.

Organ för samhälliga meddelanden.

Älsken sanning och frid. Zach. 8: 19.

Varen oegennyttige och barmhertige. Buddha.

N:o 1.

STOCKHOLM

Tryckt i Positivistiska Missionens Tryckeri

28 Jan. 1880.

Anmälan.

»Den positivistiske Budbäraren» afser att vara ett medel till sammanhållning mellan det Positivistiska Samfundets medlemmar och till meddelande från desamme till allmänheten. Den utkommer på obestämda tider och utdelas till de personer, institutioner och pressorgan, som Samfundet bestämmer.

Upplysningar om Positivismens ställning och dess anhängares verksamhet i Sverige och utlandet, fattade meningar om viktigare tilldragelser i samhället samt smärre uppsatser till utredning af samhälliga och religiösa frågor, är hvad Budbäraren förnämligast kommer att innehålla.

Den utgifves af nedanstående samfund och är ställd under ledning af Dr A. Nyström.

Stockholm, 16 Villagatan d. 28 Jan. 1880.

POSITIVISTISKA SAMFUNDET.

Meddelanden rörande det Positivistiska Samfundet.

Positivismen är numera icke allenast till hufvudragen känd af en stor del af vår planets innevanare, den räknar nitiska anhängare i många skilda länder, nämligen, förutom moderlandet Frankrike, England, Holland, Italien, Spanien, Sverige, Nordamerikas Förenta Stater, Brasilien, Chili, Indien m. fl.

De flesta anhängare såväl utom som inom Frankrike lemna årliga bidrag till det Positivistiska Samfundet i Paris, som Comte stiftade 1848 och som betraktas som en centralförsamling. Parisersamfundet (*La Société positiviste*, som innehar den våning Comte från början af 1840-talet bebodde, N:o 10 rue Monsieur le Prince) meddelar numera kostnadsfritt systematiska undervisningskurser i vetenskapliga ämnen och firar årligen religiösa högtider.

Sedan en mindre grupp af spridda positivister

funnits i England alltifrån slutet af 1850-talet, bildades 1870 ett Positivistiskt Samfund i London (*Positivist School*, 19 Chapel Street W. C.), hvilket betraktar sig som en filial till Samfundet i Paris. Under det att det franska samfundet räknar större antalet medlemmar bland den arbetande klassen, äro det engelska samfundets flesta medlemmar af en högre samhällsställning och i åtnjutande af en vida bättre materiel tillvaro.

Det Positivistiska Samfundet i Paris har alltsedan det grundades emottagit penningebidrag af positivismens anhängare, och har den drygare delen deraf i allmänhet lemnats af holländare och engelsmän. Dessa bidrag, som numera belöpa sig till ungefär 10,000 francs om året, ha varit följande:

År 1849	3,000 fr.
» 1850	3,300
» 1851	4,200
» 1852	5,600
» 1853	7,400
» 1854	7,004
» 1855	7,056
» 1856	8,246
» 1857 (Comtes dödsår)	15,486
» 1858	5,486
» 1859	6,114
» 1860	7,355
» 1861	9,313
» 1862	6,883
» 1863	6,675
» 1864	3,991
» 1865	3,935
» 1866	3,836
» 1867	3,713
» 1868	4,649
» 1869	5,136
» 1870	5,705
» 1871	5,548
» 1872	6,171

År 1873	7,620 fr.
» 1874	8,563
» 1875	8,775
» 1876	8,926
» 1877	10,143
» 1878	10,178
» 1879 (ungefär)	10,000

Summa: 210,005 fr.

De utgifter, som detta samfund årligen med de influtna bidragen bestrider, äro: hyra af Comtes våning, uppässning dertill, pension till en anhörig till Comte, hvarjehanda utgifter för positivismens spridning samt presterlig lön till positivismens ledare hr P. Laffitte, hvilken numera erhåller 4,500—6,000 franes om året.

Det Positivistiska Samfundet i Stockholm, likaledes en filial till Parisersamfundet, grundades i Dec 1879 och organiserade sig Söndagen d. 18 Jan. 1880, hvarvid valdes till:

Föreståndare hr *Anton Nyström*, med. doktor,
Sekreterare hr *Gösta Thorgny*, typograf, samt
Kassaförvaltare hr *Johan Håkansson*, målare.

Sedan antalet af dem, som mer eller mindre fullständigt omfattat positivismen, i en betydlig grad stigit på senare halfår, har det blifvit nödvändigt att söka åvägabringa sammanhållning dem emellan och att på bestämda tider hålla sammankomster. Alltifrån våren 1878 har Dr Nyström haft sammankomster för diskussioner öfver vetenskapliga och religiösa frågor, deri äfven oliktankande deltagit och utbytt tankar. Mer och mer har behovet gjort sig gällande att bilda ett verkligt samfund af positivist, hvilket nu blifvit möjligt sedan det visat sig, att alltflera insett positivismens grundsanningar och sökt inhemta dem vid sammankomsterna, som på sednare tiden hållits två gånger i månaden.

Ett »Sändebref till envar, som önskar inträda i det Positivistiska Samfundet i Stockholm», har blifvit utfärdadt af Dr Nyström och erhålles hos honom. Häri framhålles Samfundets principer och dess allmänna sträfvan att befordra den sanna upplysningen och friheten i förening med en lagbunden ordning samt dess enskilda syfte: att förbereda en allmänlig kyrka för alla, som söka det religiösa sambandet. Tillsvidare samlas medlemmarne den första och tredje söndagen i hvarje månad hos föreståndaren, 16 Villagatan, då sociala och religiösa föredrag och diskussioner hållas.

Om den positivistiska missionen.

Positivismen hvarken önskar eller kan som anhängare se andra än dem, som ega en djup öfvertygelse om dess grundsanningar och som fatta nödvändigheten att förenas i en endrätigt verksamhet för spridandet deraf. Denna lära fordrar nämligen icke alienast klara begrepp om tingen

och tilldragelserna — eller förståndets upplysning — utan äfven hjertats rätta odling och beredvilighet till handling. Den vill att lefvernet skall vittna om läran.

Derför att positivismen hos sina förste förkunnare och anhängare har fordrat ett långvarigt och tyst arbete, innan dess system kunnat lämpligen framställas för den stora allmänheten och emedan misstagen om dess verkliga innehåll samt motståndet af de äldre lärornas målsmän varit synnerligen stora, har dess spridning hittills gått jämförelsevis sakta.

Lika litet som denna läras store grundläggare, Auguste Comte, polemiserade i pressen för sina idéer, lika litet inlåta sig hans lärjungar och anhängare på polemik i egentlig mening; ty de veta, att positivismen, då dess grundåskådningar i anda och sanning afses och man ej ensidigt håller sig till lösryckta enskildheter, alltid visar sig stå på en vetenskaplig grundval och vara en oafvislig följd af förut ernådda praktiska vetanden, hvarför dispyter deröfver äro öfverflödiga.

Sjelf säger Comte 1842 efter utkommandet af hans *positiva filosofi*: »om mina principer äro goda och öfverensstämmande med verkligheten, skola de försvara sig genom sin egen vikt och betydelse samt genom den fortsatta tillämpningen deraf. — Den disputerande manien härleder sig för resten från den akademiska (metafysiska) skolan. Den positivistiska skolan är vida tystlätnare; den är mindre angelägen om att göra proselyter eller, hvilket kommer på ett ut, den räknar vida mera på individets fria och sjelfständiga begrundande än på de skolmässiga fäktningarnes bullersamma triumfer». (*Lettres à M. Valat*, sid. 306).

Om sålunda polemik till förmån för positivismens utbredande undvikes, såsom obehöflig, tidsödande och ovärdig, så äro positivisterna dock ej fritagna från att i pressen framställa kritiska anmärkningar, förutsatt att de gå ut på nödvändiga och sakliga upplysningar om positivismen och tidens öfriga stora frågor.

Innan verkligt positivistiska skolor hunnit bildas i de skilda länderna, måste de sanna positivisterna betrakta sig som frivilliga missionärer, och enskildt eller gemensamt såsom samfund, verka för lärans utbredande alltefter förmåga och tillfälle dertill. Då lärda fördomar och skefva läror beherska så många af dem, som åtnjutit den s. k. högre undervisningen, och nutidens kultur fordrar frigörelse från äldre ohållbara föreställningar, är ett verksammare bistånd i den positivistiska missionen hufvudsakligast att vänta af den upplystare delen af arbetsklassen — som numera ofta visat sig synnerligen klarsynt, frigjord och besjälad af samhälliga känslor — i förening med de vetenskapligt förberedda förkunnarne af positivismen.

Bäst sprides alltid positivismen genom enkla framställningar och tolkningar af läran. Antagas kan den blott på den fria öfvertygelsens väg. Först och sist beredes densamme insteg genom bekännarnes handlingar och hängifvenhet. Dessa skola alltid erinra sig, att några personliga fördelar ej äro att vänta af den positivistiska missionens verksamhet, tvärtom, att uppoffringar och ett oafbrutet arbete i Mensklighetens tjänst är hvad som väntar dem. Talrika exempel på ädla föregångare i detta afseende finnas inom såväl den kristna som andra stora kyrkor, som ledt den förberedande kulturen; och positivisterna skola alltid tacksamt och vördnadsfullt minnas, huru Comte förstod att lida och offra sig och derunder oafslätligt arbeta för andra och angifva de förnämsta villkoren för Mensklighetens förädling. *Anton Nyström.*

Några ord om »Folkbladet».

Då denna tidning, som af en händelse först i dagarne fallit oss i händerna, under Nov. månad innehållit en serie artiklar »Svenska arbetaremötet och dess män. Återblick och vidräkning af en mötesdeltagare, T—n», tillåta sig undertecknade, hvaraf två voro deltagare i nämnda möte, att framhålla följande reflexioner och upplysningar.

I anmälan af tidningen (dat. Okt. 1879) säges, att det tillhör allmänheten, att »sedan Folkbladet någon tid fortgått, döma öfver uppfyllandet af dess program, som skulle vara att bl. annat lemna en opartisk, sansad och möjligast sakrik utredning öfver viktigare företeelser och förhållanden» och att »på den sansade och taktfulla diskussionens väg verka för frihet, framåtskridande och rättvisa.»

Vi gå nu att med några ord söka fälla den dom, Red. synes önska att höra från allmänhetens sida. Vi vilja här ej ingå på en genomgående granskning af sagda artikelserie, utan är det vår afsigt att framdraga blott de mest betecknande omdömen öfver vissa af arbetaremötets deltagare.

Det är orätt af hr T—n att påstå, det »hr Kjellberg bedömt hvarje mötesdeltagare efter den hållning denne intagit till rösträttsfrågan», ty i hr K:s broschyr om arbetaremötet förekommer en stor mängd afgörande omdömen öfver mötesdeltagare, som alldeles icke deltagit i rösträttsdiskussionen och hvilkas åsigter derom ej angifvits, t. ex. hrr Halldin, A. Nyström, J. Håkansson, Bock, Lindqvist m. fl.

Hvad hr Hagermans ställning beträffar, så är den numera så väl känd, att få i Stockholm finnas, som deltagit i det offentliga lifvet, hvilka ej vunnit öfvertygelse om hr H:s öfvergång till de konservative och anse, att hans uteslutande från riksdagen och från ordförandeplatsen i Stock-

holms arbetareförening blefvo följder deraf. Att derför anse, att hr H. ej är en »utpräglad partiman» vittnar blott om obekantskap med förhållandena här på platsen.

Hr T—n säger sig endels »ej kunna hvarken gilla eller gendrifva hr K:s omdöme om hr H. såsom riksdagsman m. m. enär vi ej närmare känna hr H:s verksamhet». Då borde hr T—n ej yttrat sig i detta ämne, som fordrar mycken sakkännedom, derest hans mening ej är att utan alla skäl söka sprida ett oblidkeligt hat till de frisinnade. Men hvilken inkonsequens möter oss emellertid ej strax, sedan hans bitterhet blifvit uttalad öfver hr K:s omdöme öfver hr H.? Jo, att hr T—n *fäller ungefär samma omdöme* om hr H. Se här hvad som står skrifvet i hans artiklar: »det torde vara en sanning, att han (hr H.) mot de store visat allt för stor undfallenhet, hvartill hvarje person i den ställning han varit, nog blifver frestad (?). Att hr H. dervid ej visat tillräcklig fasthet och ej med kraft fört arbetarnes talan, *må man kalla fel* hos honom». Huruvida *hvarje person* i hr H:s ställning skulle visa undfallenhet mot de store, är en sak, som vi högeligen betvifla, och vi bestrida det, genom att påpeka en annan arbetare, som numera sitter som ombud vid riksdagen, hr Gustaf Eriksson.

Hr T—ns omdöme om honom, denne förtjenstfulle, icke ombytliga eller vacklande man, är oblygt. Enligt den allmänna meningen här i Stockholm, har hr E. gjort sig förtjent af sina meningsbröders förtroende och tacksamhet. Han har uppträdt både väl och kraftigt vid såväl riksdagen och arbetaremötet som i egenskap af stadsfullmäktig. »Skulle denne man ej omväljas till riksdagsman och stadsfullmäktig för Stockholms stad, är det ingenting att beklaga», säger hr T—n. Vi äro öfvertygade om, att hr E:s valmän bättre känna honom, och att de ej skola underlåta att visa hvad pris de sätta på en man, som framgången ur arbetarnes leder, så förstått studera sig in i sin tids och sitt lands hufvudvilkor. Visst är, att Stockholms arbetare känna sig stolta öfver honom och hans fasthet gentemot »de store», hans intresse för de små.

Beträffande hr T—ns uppgift om hr Nystöms hållning i *rösträttsfrågan*, så måste här betonas, att han *icke vid något enda tillfälle afgaf sin tanke derom* under mötet, och ej heller kunde, såsom ej varande något ombud, deltaga i omröstningen deröfver! Huru en »mötessdeltagare» kunnat så framställa en återblick och vidräkning, är ofattbart. Må allmänheten, på grund af allt detta, dömma om tillförlitligheten i hr T—ns uppgifter.

Vi anse detta vara nog för att påpeka arten af Folkbladets meddelanden. Äro de *sanna*? Äro de *sansade*? Äro de *taktfulla*? Vi behöfva ej derpå afgifva svaret. *Folket*, för hvilket bla-

det är skrifvet, kan dock numera sjelft läsa, och än mera, det kan ofta med större klarsynthet bedöma pressen än hvad en del af dess målsmän föreställa sig. Folket genomskådar sålunda, att detta blad, som utlofvar att vara den »varmaste förespråkare för allt det som syftar till frihet, verklig frihet» är ett konservatift organ, som missbrukar språket och förvillar sinnena med förespeglingar om frisinthet, moderation, takt, sanningskärlek m. m.

Folkbladet ömmar för de inför polisen anklagade och vill ej använda en hycklande och hänande färgläggning af domstolsförhandlingarna, då det är »hjärtlöst och obarmhertigt mot dem, som för ett dylikt slag af uppmärksamhet nödgas blifva föremål»; ett sådant tillvägagående är, hetes det, »ovärdigt en upplyst och rättsinnad press». Grundtanken i denna sats har dock Folkbladet genast i dess första nummer trampat under fötterna, då det inför allmänhetens domstol på ett skamligt vis sökt nedsätta medborgare, som kämpa för sann frihet och upplysning, för verkliga reformer, ej för politiska halfheter.

Må det svenska folket vakta sig för dylika vänner inom pressen. Må det såsom ett första vilkor af densamma fordra, icke *moderation* eller *fagert tal*, utan aktning för sanning och kärlek till rättvisa!

Stockholm i Januari 1880.

Anton Nyström.

Med. Doktor.

Johan Håkansson.

Målare.

Gösta Thorgny.

Typograf.

Christian Palmgren.

Jernarbetare.

Sundsvalls-strejken.

Landshöfding Treffenbergs officiella berättelse härom har nu utkommit. Då en skicklig jurist inom kort torde komma att underkasta denna berättelse en närmare granskning, ha vi blott att här påpeka några af de mest anstötliga dragen deri. Sålunda söker hr T. att kasta en falsk skugga på de religiösa sekterister, som stått på strejkarnes sida, ej på den grund, att de skulle gjort strejkarne omoraliske, utan — därför att affall från statskyrkan derigenom befordrats! Vi äro fullt öfvertygade, att desse sekterister, som så varmt ifrat för nykterheten, i högsta grad bidragit till att gifva strejken dess fredliga och sansade hållning, och att de förtjena landets tacksamhet för den *praktiska* kristendom de utöfvat. Gentemot desse sekterister säger hr T.: att »strejkens ande och lagstridiga (?) väsende voro oförenliga med kristendomens anda och uttryckliga bud». Vi beklaga den förvirring i tankar och känslor, hvarom detta uttalande vittnar.

Hr T. anser alla de pressorgan tillhöra »skandalpressen», som vågat tadla *hans* åtgärder gentemot de strejkande och ömmat för de lidande på annat vis än *han* och ha andra begrepp om fri-

heten än *han*! Visst är, att mången sanning ej skulle kommit i dagen, derest ej den frisinnade pressen och dess målsmän — först och sist hr I. Kjellberg — sökt utreda strejkfrågan och att det allmänna rättsmedvetandet står emot hr T.

Den, som uppmärksamt genomläst hr Ts skrift, måste pinsamt beröras deraf, att hr T., då han från sin synpunkt* *resonnerar* och *fritt skildrar* strejken, så oblidkeligt fördömer de strejkande och i allt deras görande och låtande vill se *brott*, men att han, då *fakta* framläggas och han måste redogöra för hvad som blifvit positift *bevisadt*, ej kan annat än intyga, att verkliga brott eller våldshandlingar endast i ett ytterst ringa antal fall blifvit begångna! Hr T. menar icke destomindre, att antalet af de förbrytelser, som *icke* blifvit uppdagade, måste anses stort! På hvad grund? Det är vidare sorgligt, att den del af strejkhistorien, som bordt vara fullständigast belyst, eller häktningsarna och den långvariga ransakningen, *blott i förbigående beröres* och att hr T. sökt falla somliga såsom »ledare» eller »uppviglare», fastän *han sjelf* vid strejkens början ansåg, att *ombud eller ledare borde utses* för öfverläggnings skuld!

Hr T. anser socialism ej ha varit fremmande för en del strejkande, *på den grund*, att de begagnat uttryck sådana som: att de voro dömda till »svält och trældom», »att rikedomen vore orättvist fördelad» m. m., som enligt hr Ts mening »icke kan till sin betydelse missförstås». All *klagan* under rådande nöd är då otillständig, upprorisk, samhällsupplösande, socialistisk?

Må hr T. söka inbilla sig, att hans »embetsåtgärds första och sista ögonmärke var att *skona arbetaren och förekomma blodsutgjutelse*» och att *han* »deri äfven lyckades». Landets allmänna opinion anser annorlunda; enligt densamma ha de strejkande sjelfve varit de, som genom ett aktningssjudande uppförande förstodo att förebygga en hotande sammandrabbning. Ordningen har här på ett mindre vanligt vis blifvit *representerad af arbetarne* lika mycket, om ej mer än af dess bemyndigade målsmän, som förgäfves skola med högtrafvande deklamationer söka bevisa rättmätigheten i strejkens sprängning och häktningen af de sju arbetarne.

En af strejkens första lärdomar är utan tvifvel: att tiden är mogen för djupgående reformer till fördel för den arbetande klassen, som vid många tillfällen nu visat sig förtjena de medborgerliga rättigheter, som ännu förvägras densamme. En andra lärdom är den, att makten kan missbrukas; en tredje, att väpnadt skydd ej är något vilkor för vår trävaruindustri; och en fjerde, att pressens frihet är nödvändig för sanningens sak.

* Strejkfrågan har nyligen blifvit behandlad från andra synpunkter än hr Ts af hr I. Kjellberg i »Sågverksarbetarne i Norrland» (pris 35 öre) — och i Dr A. Nyströms »Sambälliga Tidsfrågor» häft. 1 (pris 20 öre), hvilka båda säljas i alla tidningskontoren m. fl. ställen i Stockholm och landsorten.